

Kulatý stůl na téma

Návrat k běžnému způsobu života za podpory sociální služby

Život v ústavu je hendikep.

Datum a místo konání:

16. května 2012

Městský úřad
NOVÝ BOR

Projekt Podpora transformace sociálních služeb

Transformace je změna velkokapacitní ústavní služby pro lidi s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí. Lidé s postižením díky transformaci přecházejí z velkých ústavů do bytů či rodinných domů v běžné zástavbě a žijí způsobem života, který je obvyklý pro jejich vrstevníky.

S náležitou podporou mohou lidé s postižením žít v běžných domácnostech, převzít odpovědnost za svůj život a zvládat péči o sebe a domácnost tak, jak to dělají ti, kdo v ústavech nežijí. Mohou chodit do zaměstnání, pěstovat své záliby nebo se stýkat s přáteli z okolí. Není důvod, aby svůj život trávili ve velkokapacitní instituci, která je v těchto činnostech omezuje.

Cílem projektu je podpořit přechod lidí s postižením z velkokapacitních ústavních služeb do bydlení a služeb v běžném prostředí.

Projekt realizuje odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Projektu se účastní 32 ústavních zařízení z celé ČR, která poskytují služby cca 3 800 lidem s postižením. Na projektu spolupracují všechny kraje České republiky (Hlavní město Praha se vzhledem k podmínkám Evropského sociálního fondu účastní vybraných aktivit).

Součástí projektu je také Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, které vzdělává a podporuje účastníky transformačního procesu.

Projekt přispívá k plnění *Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti*, která byla přijata usnesením vlády České republiky č. 127 dne 21. února 2007.

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Více o projektu: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>

Liberecký kraj

V Libereckém kraji se nachází 23 pobytových zařízení pro lidi se zdravotním postižením. Celková kapacita v těchto zařízeních je 887 lůžek.

Zařízení poskytují následující sociální služby:

- ♦ domov pro osoby se zdravotním postižením – 10 zařízení, celková kapacita 428 lůžek,
- ♦ týdenní stacionář – 4 zařízení, celková kapacita 82 lůžek,
- ♦ domov se zvláštním režimem – 11 zařízení, celková kapacita 377 lůžek.

Až na výjimky se zařízení zpravidla nacházejí v menších městech či obcích nebo v okrajových částech větších měst. Technický stav budov, ve kterých jsou pobytové služby poskytovány, je různý. Často se ale jedná o staré bariérové budovy, které byly rekonstruovány nebo rekonstrukci v nejbližší době vyžadují. Není výjimkou, že klienti bydlí v budovách, jejichž technický stav je velmi špatný. To byl také jeden z důvodů, proč se Liberecký kraj zapojil do projektu Podpora transformace sociálních služeb. Základním důvodem pro zapojení do projektu však byla potřeba změnit způsob poskytování služby tak, aby klienti měli možnost žít běžným způsobem života s dopomocí sociální služby.

Liberecký kraj je zřizovatelem 18 příspěvkových organizací. Do projektu Podpora transformace sociálních služeb jsou v Libereckém kraji zapojena 3 zařízení zřizovaná Libereckým krajem:

- ♦ Domov Sluneční dvůr, příspěvková organizace,
- ♦ Domov pro osoby se zdravotním postižením Mařenice, příspěvková organizace,
- ♦ Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou, příspěvková organizace.

Kraj na transformaci pracuje intenzivně již od roku 2009, kdy se v jednotlivých zařízeních postupně začaly realizovat změny vedoucí ke zkvalitnění služeb klientům. Snížila se kapacita jednotlivých zařízení, byla navázána spolupráce se sociálními službami poskytujícími chráněné a podporované bydlení apod. Transformace sociálních služeb byla pevně začleněna do strategických rozvojových dokumentů kraje.

Hlavní cíle Libereckého kraje v oblasti sociálních služeb jsou následující:

- ♦ Rozvoj a podstatné zvýšení podílu služeb sociální péče poskytovaných v přirozeném prostředí uživatele, využívání terénních a ambulantních služeb větším počtem uživatelů a podstatné snížení počtu uživatelů pobytových služeb,
- ♦ Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní a sociální péče, podpora zdravého životního stylu.

Více informací naleznete na stránkách www.kraj-lbc.cz

Podpora Libereckého kraje v oblasti rozvoje sociálních služeb

Liberecký kraj podporuje rozvoj sociálních služeb především formou individuálních projektů.

V rámci programu podpory a rozvoje kvality sociálních služeb v Libereckém kraji byly realizovány projekty IP1 – Služby sociální prevence v Libereckém kraji a IP2 – Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji.

Hlavním tématem projektu IP1 – Služby sociální prevence v Libereckém kraji je pomoc skupinám obyvatel Libereckého kraje, kteří jsou ze zdravotních, sociálních, etnických či jiných důvodů znevýhodněni, zapojit se do života společnosti. Klíčovým prvkem projektu je prevence předcházející situacím, které mohou ve společnosti vzniknout. V rámci tohoto projektu je podpořeno 22 poskytovatelů sociálních služeb, kteří poskytují následující služby: Azylové domy, Intervenční centra, Raná péče, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, Sociálně terapeutické dílny, Nízkoprahová denní centra, Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, Terénní programy, Sociální rehabilitace, Podpora samostatného bydlení.

Projekt IP2 – Podpora střednědobého plánování a rozvoje kvality sítě sociálních služeb v Libereckém kraji měl za cíl podpořit sociální začleňování vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením v Libereckém kraji, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnávání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly sociálních služeb. V rámci tohoto projektu IP2 kraj realizoval následující vzdělávací aktivity:

- ♦ Odborné vzdělávání realizačního týmu
- ♦ Sociální šetření a sociální poradenství - vzdělávání sociálních pracovníků obcí a měst
- ♦ Vzdělávání úředníků sociálních odborů obcí, měst a krajů
- ♦ Vzdělávání metodiků zavádění standardů kvality u poskytovatelů sociálních služeb
- ♦ Vzdělávací kurz pro pracovníky sociální péče
- ♦ Vzdělávací kurzy pro podporu tvorby, vyhodnocení a aktualizace rozvojových plánů poskytovatelů sociálních služeb
- ♦ Vzdělávací kurzy zaměřené na pracovníky zabývající se sociální prevencí

Dále byla vytvořena Krajská metodická příručka plánování sociálních služeb v Libereckém kraji, proběhl Monitoring a aktualizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Libereckém kraji a v neposlední řadě byl uskutečněn Veletrh poskytovatelů sociálních služeb.

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v kraji:

Mgr. Lucie Stanická

Regionální pracovnice NC pro Liberecký kraj

Telefon: 739 548 484

E-mail: lucie.stanicka@trass.cz

DOZP Mařenice, příspěvková organizace

Zařízení se nachází v rozlehlém areálu poblíž obce Mařenice v údolí na Hamerském potoce. Areál byl původně postaven v roce 1824 k průmyslovým účelům, tvoří jej 2 budovy, jejichž zázemí je bezbariérové, přesto jejich členění neumožňuje zajistit samostatný pohyb pro imobilní klienty.

V současné době zařízení poskytuje služby ženám ve věku od 40 let s vrozeným mentálním a kombinovaným postižením. Stávající kapacita zařízení je 30 lůžek.

V roce 2007 byl na základě usnesení Rady Libereckého kraje č. 164/07/RK ze dne 13. 2. 2007 schválen výběr zařízení, tehdy Ústavu sociální péče Mařenice, příspěvkové organizace, do pilotního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí zaměřujícího se na transformaci pobytových zařízení v Libereckém kraji.

Zařízení bylo do projektu Podpora transformace sociálních služeb zařazeno především z důvodu jeho odlehle a izolované polohy, která neumožňuje klientům plnohodnotné začlenění do běžného života, a také

z důvodu špatného technického stavu budovy, jejíž dispozice neumožňuje zajistit klientům službu tak, aby vyhovovala jejich základním potřebám a přáním.

V rámci procesu transformace dojde ke změně ve způsobu poskytování služby všem klientům, ale bude zachován jejich rozsah odpovídající individuálním potřebám klientů. Tato změna bude spočívat především v možnosti individuální práce s klientem dle jeho potřeb a přání a současně v možnosti více využívat běžných služeb v místě tak, jak je to běžné pro lidi bez postižení, což současná poloha a institucionalizace služby neumožňuje.

Vize transformace pobytových služeb DOZP Mařenice, p.o. vychází z již schválených strategických materiálů Libereckého kraje. Základní myšlenkou transformačního procesu je zcela opustit stávající prostory celého zařízení a přemístit poskytování sociálních služeb do míst s běžnou zástavbou a dostupnou sítí veřejných služeb.

Transformace umožní klientům lepší začlenění do běžného života a kvalitní poskytované sociální služby. Vznikne koedukované zařízení. Snahou je rozšířit cílovou skupinu o muže, kteří nyní ve službě nejsou, a snížit věkovou hranici pro příjem uživatelů na 26 let.

Důvodem je lepší využitelnost nové služby a větší uspokojení poptávky z území. Hlavním druhem sociální služby po transformaci bude služba „domovy pro osoby se zdravotním postižením“ (dále DOZP). V případě potřeb uživatelů a poptávky z území může být v příštích letech služba rozšířena např. o odlehčovací služby či denní stacionář.

Součástí transformace je výstavba celkem čtyř objektů. Ty budou situovány v běžné zástavbě města Nový Bor a Cvikov. Uživatelé tyto obce již znají, využívají jejich služby a mají v nich vytvořeny osobní vazby. Je zde zabezpečena snadná dostupnost navazujících služeb v podobě lékařské péče a dalších služeb občanské vybavenosti např. v oblasti stravování a trávení volného času a také je zajištěna dobrá dopravní obslužnost.

Tři z plánovaných domů budou sloužit k bydlení uživatelů. V domech budou jednočlenné, dvoučlenné a tříčlenné domácnosti. Individuální domácnosti budou zprvu pro klienty, kterým nevyhovuje soužití s více lidmi, později mohou být využity jako přípravné byty na přechod do nových služeb, případně pro pár, či jako odlehčovací služba.

Čtvrtý objekt bude využíván jako zázemí pro denní programy DOZP. Vzhledem k rušení celého původního zařízení budou podkrovní prostory tohoto objektu

DOZP Mařenice, příspěvková organizace

využívány jako zázemí pro management. Kapacita zázemí pro denní programy DOZP je plánována pro 12 osob.

Předpokladem je, že jednotliví uživatelé z DOZP toto zázemí budou navštěvovat 1 – 3x týdně. Dle případné poptávky z území bude v budoucnu možné, aby tuto službu využívaly také osoby se zdravotním postižením žijící v rodinách. Tento objekt je umístěn ve Cvikově, kde je plánována výstavba obytného domu pro uživatele s nejvyšší mírou závislosti na péči a bezprostřední umístění zázemí pro denní programy DOZP jim umožní lepší dostupnost této služby.

Uživatelé, kteří budou žít v Novém Boru, kde budou postaveny 2 objekty pro bydlení, budou dojíždět na denní programy do Cvikova. Klienti z Nového Boru budou do Cvikova dojíždět veřejnou dopravou, případně automobilem se zvedací plošinou. Strategickým umístěním našeho zázemí pro denní programy DOZP do Cvikova se otevře akční rádius směrem na Jabloně v Podještědí až Liberec, kde je nejbližší podobná sociální služba.

V oblasti Novoborska a Cvikovska se v současné době nenachází denní centrum pro lidi s postižením. Vybudováním zázemí pro denní programy by tak do budoucna došlo v této lokalitě k rozšíření nabídky sociálních služeb pro lidi s postižením. Zázemí pro denní programy DOZP bude nabízet programy v oblastech terapií (arteterapie, muzikoterapie, canisterapie, keramika, bazální stimulace, relaxace,...) a současně bude možné tyto prostory využít pro individuální nácviky péče o domácnost a dovedností potřebných ke zprostředkování kontaktu se společenským prostředím.

Více informací naleznete na webových stránkách www.dmařenice.cz.

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v zařízení:

Bc. Dana Stolínová
Odborná pracovnice v zařízení
Telefon: 739 548 460
E-mail: dana.stolinova@trass.cz

Časté otázky a odpovědi

Znamená transformace zrušení služeb pro lidi s postižením?

Ne, nejedná se o rušení služeb, ale o změnu podmínek a způsobu jejich poskytování. Většina lidí s postižením se z ústavů stěhuje do běžných bytů či rodinných domů, kde jim je zajištěna potřebná podpora např. formou chráněného bydlení. Využívají také denní stacionáře a další způsoby podpory.

Někteří lidé ale z ústavů odcházejí úplně?

Část současných klientů velkých ústavů se vrací ke svým rodinám nebo se stěhuje do domácností s přáteli – a pobytovou sociální službu již nepotřebují. Jsou to ti, kteří mají takové schopnosti a dovednosti, které jim umožňují vést samostatný život. Do ústavu se přitom dostali pro nedostatek jiných možností podpory.

Pokud žil člověk v ústavu dlouhá léta, jak takovou změnu zvládne?

Pro člověka, který strávil část svého života v ústavním zařízení, je určitě tato změna náročná. Proto jí předchází důkladná příprava, která obnáší jak vyhodnocení potřeb člověka, tak naplánování průběhu transformace. Součástí přípravy jsou také výběr místa budoucího bydliště, jeho návštěvy a navazování vztahů s okolím nebo rozvoj potřebných dovedností. Zkušenosti ukazují, že přes počáteční stres dochází po přestěhování ke zlepšení psychické pohody a navázání dobrých vztahů s okolím.

Podle čeho bylo 32 zařízení zapojených do projektu vybráno?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR oslovilo kraje, které přihlášily vybraná zařízení – zohledňovala se vysoká kapacita zařízení a objektů, jejich špatný stav, izolovanost od běžného prostředí a další ukazatele.

Podle čeho jsou vybírány obce, kam se lidé z ústavů stěhují?

Cílové obce jsou vybírány podle konkrétních potřeb lidí, kteří se do nich stěhují: často se odvíjí od jejich rodinných nebo přátelských vazeb.

Spousta lidí s postižením dnes žije v rodinách a do ústavů nechce, ovšem chybí pro ně dostupná pomoc. Proč se raději nevěnujete jim, vždyť o lidi v ústavech je postaráno?

Protože život v ústavu je hendikep. Velkokapacitní instituce omezuje osobní rozvoj člověka. Každý má přitom právo na běžný život srovnatelný s vrstevníky.

Navíc, díky transformaci se zvyšuje dostupnost bydlení a podpory pro dospělé s postižením v běžném prostředí. Nově vytvořené bydlení a služby budou moci využívat také lidé, kteří nepřicházejí z ústavů. V transformaci vybudované zázemí pro služby bude obci sloužit řadu dalších let.

To ale bude stát spoustu peněz, kde je vezmete?

Vytvářet nové služby pro lidi s postižením je možné díky penězům z Integrovaného operačního programu, kde je k tomuto účelu vyhrazeno cca 1,3 mld. Kč.

Více informací: <http://www.mpsv.cz/cs/5496>

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb pomáhá vzděláváním a metodikou 32 organizacím, které umožňují lidem s postižením přejít z velkých ústavních služeb do bydlení a života v běžné společnosti. Národní centrum je součástí projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb.

Národní centrum **podporuje zapojené organizace a kraje posílením personálních kapacit** potřebných pro zvládnutí transformačního procesu: v každé zapojené organizaci má odborného pracovníka na 0,5 úvazku a v každém zapojeném kraji pracovníka na 1,0 úvazku.

Národní centrum **vzdělává pracovníky zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci** služeb sociální péče. Zajišťuje čtyři vícedenní vzdělávací programy a řadu jednorázových seminářů a workshopů, které přispívají ke sdílení zkušeností a informací nezbytných pro úspěšný průběh transformace.

Národní centrum **poskytuje konzultace a metodickou podporu** při tvorbě transformačních plánů a investičních projektů, které umožňují praktickou realizaci transformace.

Národní centrum **vytváří analytické a metodické nástroje**, které reflektují dosavadní průběh transformace a přispívají k jeho pokračování i pro další lidi s postižením, které žijí ve velkokapacitních institucích.

Národní centrum **informuje o transformačním procesu a podporuje veřejnou diskuzi o deinstitucionalizaci** služeb sociální péče.

Národní centrum zahájilo svou činnost v listopadu 2010 na základě veřejné zakázky Ministerstva práce a sociálních věcí.

Řízení, personální zajištění a realizaci řady konkrétních aktivit Národního centra zajišťuje společnost 3P Consulting. Na činnosti Národního centra se také podílejí:

- sdružení Hestia, které poskytuje supervizi zapojeným organizacím, krajům a pracovníkům MPSV a školí intervizory v zařízeních
- společnost Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, která zajišťuje některé vzdělávací aktivity
- sdružení Quip – Společnost pro změnu a společnost Akademie produktivity a inovací, které se podílejí na tvorbě analýz.

Při realizaci aktivit spolupracuje Národní centrum s řadou odborníků z dalších organizací, které se věnují transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením. Aktivity Národního centra probíhají do března 2013. Novinky na www.facebook.com/trass.cz.

Kontakt:

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

3P Consulting, s.r.o.
Římská 12
120 00 Praha 2

telefon:
(+420) 739 548 469

e-mail:
info@trass.cz

web:
www.trass.cz

Facebook:

www.facebook.com/trass.cz

